

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความเป็นไปได้ในลงทุนจัดตั้งบ้านพักดูแลผู้สูงอายุ ในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

2.1.1 ทฤษฎีการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

จันทนา จันทโร และศิริจันทร์ ทองประเสริฐ (2540) ได้กล่าวว่า การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ หมายถึง การศึกษาเพื่อต้องการทราบผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามโครงการนั้น โดยพิจารณาจากการศึกษาด้านการตลาด วิศวกรรมและการเงินของโครงการเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อช่วยประกอบการตัดสินใจของผู้ที่ต้องการลงทุนในโครงการนั้น ๆ ในการศึกษาดังกล่าวจะประกอบด้วยรายละเอียดและการวิเคราะห์สิ่งที่จำเป็นที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการผลิตรวมทั้งทางเลือกอื่น ๆ ของการผลิตด้วย นอกจากนี้จะต้องระบุกำลังการผลิตและสถานที่ตั้งของโครงการที่เหมาะสม การใช้เทคโนโลยีในการผลิตแบบใด มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนและดำเนินกิจการอย่างไรเพื่อให้ได้ผลตอบแทนการลงทุนให้มากที่สุด การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการจะครอบคลุมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ความเป็นไปได้ทางการตลาด

เป็นการศึกษาความสามารถของโครงการในการขายผลิตภัณฑ์ได้ในราคาที่กำหนดไว้โดยศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของผลิตภัณฑ์ ลักษณะของตลาด การเข้าสู่ตลาด (แผนการขาย, แผนการเจาะตลาด) ขนาดของตลาด (คู่แข่ง, การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่ออุปสงค์, ราคา, คุณภาพ) ความต้องการผลิตภัณฑ์ (ปัจจุบันและอนาคต) โอกาสของผลิตภัณฑ์ (ปัจจัยต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อส่วนแบ่งตลาดและความเสี่ยง) และต้นทุนการขายและการจัดจำหน่าย

2) ความเป็นไปได้ทางด้านวิศวกรรม (เทคนิค)

เป็นการศึกษาความเหมาะสมของขนาดการผลิต ขบวนการผลิต ทำเลที่ตั้งของโรงงาน ปริมาณวัตถุดิบที่จะใช้และแหล่งวัตถุดิบ ประเภทของเครื่องจักรอุปกรณ์และการวางผังโรงงานและการดำเนินงานผลิตตามกำลังการผลิตปกติและเต็มกำลังการผลิต

3) ความเป็นไปได้ทางด้านการจัดการและการบริหาร

เป็นการศึกษาแผนงานทั่วไปและรายละเอียดของโครงการ การตัดสินใจในการดำเนินโครงการ รวมกลุ่มผู้ริเริ่มโครงการ กำหนดและว่าจ้างบุคคลหรือบริษัทเพื่อทำหน้าที่ กำหนดลักษณะเฉพาะทางวิศวกรรมและทำโปรแกรมทางการตลาด เลือกและว่าจ้างบุคคลระดับผู้บริหารชั้นสูง ผู้จัดการทั่วไป และผู้จัดการฝ่ายต่าง ๆ และกำหนดบุคลากรที่ต้องการในองค์กรและจัดเตรียมการฝึกอบรมพนักงาน

4) ความเป็นไปได้ทางการเงิน

เป็นการศึกษาวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินจากการประมาณการและการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. การประมาณการเงินลงทุนในโครงการ ในสินทรัพย์ถาวรและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และเงินทุนหมุนเวียน

2. การประมาณการด้านการเงินของโครงการ จากประมาณการต้นทุนสินค้าขาย ประมาณการค่าใช้จ่ายในการบริหารงานและอื่น ๆ ประมาณการงบกำไรขาดทุนและประมาณการงบกระแสเงินสด

3. การวิเคราะห์ผลตอบแทนการลงทุน เพื่อพิจารณาในการตัดสินใจในการลงทุนโครงการ โดยใช้เครื่องมือทางการเงินในการวิเคราะห์ ดังนี้

มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) ได้จากการนำค่ากระแสเงินสดสุทธิของแต่ละปี (ตลอดอายุโครงการ) มาเทียบให้เป็นมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดโดยใช้อัตราส่วนลดที่กำหนดขึ้น กระแสเงินสดสุทธิที่จะนำมาเทียบเป็นมูลค่าปัจจุบันจะคำนวณตั้งแต่ปีที่คาดว่าจะเริ่มดำเนินการ โดยคำนวณจากสูตรดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} \text{NPV} &= (\text{NCF}_1 \times a_1) + (\text{NCF}_2 \times a_2) + (\text{NCF}_3 \times a_3) + \dots + (\text{NCF}_n \times a_n) \\ \text{โดยที่ } \text{NCF}_i &= \text{กระแสเงินสดสุทธิของโครงการ ในปีที่ } 1, 2, 3, \dots, n \\ a_i &= \text{แฟกเตอร์ส่วนลด ในปีที่ } 1, 2, 3, \dots, n \end{aligned}$$

อัตราส่วนลดควรจะมีค่ากับดอกเบี้ยระยะยาว หรือเท่ากับดอกเบี้ยที่ได้จากการให้กู้ยืม หรือเท่ากับดอกเบี้ยสูงสุดของเงินฝาก เป็นต้น อัตราส่วนลดควรจะมีค่าน้อยที่สุดมากกว่าอัตราดอกเบี้ยที่ผู้ลงทุนคิดว่า ถ้าได้ดอกเบี้ยเท่ากับจำนวนนี้ก็ไม่มีความเสี่ยงที่จะลงทุนในโครงการ

เกณฑ์การตัดสินใจ ในกรณีที่มูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 0 หรือมากกว่า จะรับโครงการลงทุนนั้นหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ จะรับโครงการลงทุนที่มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิของเงินสดรับเท่ากับหรือมากกว่ามูลค่าปัจจุบันของเงินสดจ่าย ถ้ามูลค่าปัจจุบันสุทธิเป็นลบแสดงว่าโครงการนั้นยังไม่คุ้มกับการลงทุน

อัตราผลตอบแทนการลงทุน (IRR) เป็นอัตราส่วนลดที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับเท่ากับมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดจ่าย หรือ IRR เป็นอัตราส่วนลดที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของรายรับจากโครงการเท่ากับมูลค่าปัจจุบันของการลงทุน ดังนั้น มูลค่าปัจจุบันสุทธิจึงเท่ากับศูนย์ IRR เป็นอัตราดอกเบี้ยหรืออัตราส่วนลดที่ทำให้ NPV เป็นศูนย์ และเป็นตัวเลขที่บอกกำไรของโครงการ มูลค่าของสินค้าคงคลังจะถือเป็นรายได้ในปีที่ทำการผลิตไม่ใช่ปีที่ขายได้

เกณฑ์การตัดสินใจ ให้เปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนการลงทุนกับอัตราผลตอบแทนขั้นต่ำที่ธุรกิจจะยอมรับการลงทุนได้ หรืออัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงิน ถ้าอัตราผลตอบแทนการลงทุนที่คำนวณได้สูงกว่า ถือเป็นโครงการที่คุ้มค่าต่อการลงทุน

การคำนวณหาอัตราส่วนลด IRR จะหาโดยใช้วิธี Train error โดยการเลือกอัตราส่วนลดอัตราหนึ่งมาคำนวณ ถ้าอัตราส่วนลดดังกล่าวทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิเป็น (-) แสดงว่าอัตราส่วนลดที่เลือกมามีค่าสูงเกินไป ในทางตรงกันข้าม หากมูลค่าปัจจุบันสุทธิเป็น (+) แสดงว่าอัตราส่วนลดนั้นมีค่าต่ำไป สามารถคำนวณ IRR จากสูตรได้ดังนี้

$$i = i_1 + \frac{PV(i_2 - i_1)}{PV + NV}$$

โดยที่ $i = \text{IRR}$

$PV = \text{NPV (มีค่า +) ที่อัตราส่วนลดต่ำกว่า } (i_1)$

$NV = \text{NPV (มีค่า -) ที่อัตราส่วนลดต่ำกว่า } (i_2)$

ค่าของ PV และ NV ในสูตร ไม่คิดเครื่องหมาย

ค่า i_1 และ i_2 ไม่ควรต่างกันมากกว่าร้อยละ 1 หรือ 2 มิฉะนั้นสูตรนี้จะใช้

ได้เฉพาะอัตราส่วนลดและ NPV ไม่ได้มีความสัมพันธ์กันเป็นเส้นตรง

ระยะเวลาคืนทุน หากการดำเนินงานได้รับผลตอบแทนคุ้มกับจำนวนเงินที่ลงทุนได้รวดเร็วเท่าไร ก็จะเป็นการดีมากขิ้นเท่านั้น เนื่องจากโอกาสเสี่ยงต่อการขาดทุนในอนาคตมีน้อยลง และผู้ลงทุนสามารถนำเงินลงทุนที่ถอนคืนมาได้ไปลงทุนหาผลประโยชน์ในกิจการอื่นต่อไป การทราบระยะเวลาคืนทุนจะเป็นประโยชน์ในด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง

ระยะเวลาคืนทุน คือ จำนวนปีในการดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้มูลค่าการลงทุนสะสม (อย่างน้อยที่สุด) เท่ากับมูลค่าตอบแทนเงินสดสุทธิสะสม หรืออาจกล่าวได้ว่า ระยะเวลาคืนทุน คือ จำนวนปีในการดำเนินการ ซึ่งทำให้ผลกำไรที่ได้รับในแต่ละปีรวมกันแล้วมีค่าเท่ากับจำนวนเงินลงทุนเริ่มแรก “ผลกำไร” ในที่นี้ คือ กำไรสุทธิหลังหักภาษี + ดอกเบี้ย + ค่าเสื่อมราคา

$$\text{ระยะเวลาคืนทุน} = \text{จำนวนปีก่อนคืนทุน} + \frac{\text{ส่วนที่เหลือ}}{\text{กระแสเงินสดทั้งปี}}$$

ปาลีรัตน์ พรทวีภักธา (2545) ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ และสังคมของผู้สูงอายุมักจะเป็นพร้อม ๆ กัน และมีผลกระทบซึ่งกันและกัน ซึ่งเกี่ยวข้องกับ บุคลิกภาพ สถานภาพ วัฒนธรรม เจตคติ โครงสร้างของครอบครัว และการมีกิจกรรมในสังคม ซึ่ง เรียกว่า ทฤษฎีความสูงอายุเชิงจิตสังคม (Psychosocial theory) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องได้แก่

1. ทฤษฎีการถดถอยจากสังคม (Disenagent Theory)

ทฤษฎีกล่าวถึงการให้ผู้สูงอายุยอมรับว่า เมื่อถึงวัยสูงอายุแล้วบุตรหลานและชุมชนมักให้ความสำคัญและความสนใจน้อยลง เมื่อเป็นเช่นนี้ควรจะลดความรับผิดชอบและความหวังใบบุตรหลานลงบ้าง ซึ่งกระบวนการของความสูงอายุมักมีลักษณะเฉพาะคือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะค่อย ๆ ถดถอยไปทีละน้อยจากคนในสังคม ผู้สูงอายุจะมีความพอใจเป็นอย่างมาก ถ้าได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมือนเดิม แต่ก็พบว่าเหตุที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุอยู่ร่วมกับบุคคลในสังคมมากกว่าที่จะถดถอยออกจากสังคมคือการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการยอมรับและความเคารพจากผู้อื่น ในทางตรงกันข้ามผู้สูงอายุที่ถดถอยจากสังคม เนื่องจากต้องลดบทบาทตนเองในสังคม เช่น สัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงานลดลง เกษียณอายุ สูญเสียคู่ชีวิต หมดสภาพของการเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นต้น กระบวนการของความสูงอายุมักมีลักษณะเฉพาะคือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะค่อย ๆ หนีหรือถดถอยออกไปทีละน้อย ๆ จากคนอื่น ๆ ในสังคม ซึ่งแต่ละคนก็จะมีความสุขความพอใจและได้รับประโยชน์ร่วมกัน เพราะจะได้รับอิสระจากกฎต่าง ๆ ของสังคม ทฤษฎีไม่ได้บ่งชี้ว่าผู้สูงอายุหรือสังคมเป็นผู้ถดถอยหนี แต่ผู้สูงอายุจะมีความสุขอย่างมากถ้าได้อยู่สภาพแวดล้อมที่เหมือนเดิม

2. ทฤษฎีการมีกิจกรรมร่วมกัน (The activity Theory)

ทฤษฎีนี้กล่าวถึงลักษณะของสังคมจะต้องมีแบบแผนให้ผู้สูงอายุสามารถทำกิจกรรมได้กับคนในวัยกลางคน โดยสนับสนุนให้มีกิจกรรมต่าง ๆ มีความสนใจและเกี่ยวข้องกับสมาชิกในวัยเดียวกัน เน้นความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมทางสังคมและความพึงพอใจในชีวิต กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่มีกิจกรรมสูงจะมีการปรับตัวได้ดีทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม บุคคลที่สามารถดำรงกิจกรรมทางสังคมได้จะเป็นผู้ที่มีความสุขในชีวิตสูง มีภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองดี นอกจากนี้การมีกิจกรรมและการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา จะทำให้มีความรู้สึกว่าคุณเป็นประโยชน์ต่อสังคม และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (Burke & Walk, 1992) ดังนั้นควรกระตุ้นให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมต่อเนื่องไป และกิจกรรมนั้นควรให้เหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ โดยแนะนำถึงการรักษาระดับของกิจกรรมที่ใช้สติปัญญาแทนการใช้กำลังในการทำงาน เมื่อเกษียณควรมีการส่งเสริมให้มีเพื่อนใหม่บ้าง การมีกิจกรรมจะทำให้สภาวะทางร่างกาย จิตใจ และสังคมดี

มากขึ้น ดังนั้นจึงควรตระหนักให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมต่อไปเมื่อมีอายุมากขึ้น ในสังคมปัจจุบันจะปฏิเสธคนไม่มีกิจกรรม ฉะนั้น ควรกระตุ้นให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมต่อไปเพื่อความมั่นคงและอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่าและผาสุกต่อไป

นอกจากนี้ เชื่อว่าสุขภาพก็มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมด้วย ผู้สูงอายุที่มีสภาพร่างกายแข็งแรงดีหรือได้ทำประโยชน์ให้กับสังคม จะทำให้ผู้สูงอายุมีการพัฒนาตนเองต่อบทบาทใหม่อยู่เสมอ

3. ทฤษฎีความต่อเนื่อง (Continuity Theory)

ทฤษฎีนี้เชื่อว่าความสุขของผู้สูงอายุในการได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและแบบแผนการดำเนินชีวิตของแต่ละคนที่ได้กระทำมาตั้งแต่วัยผู้ใหญ่และวัยกลางคน กล่าวคือบุคคลที่เคยมีบทบาทและทำกิจกรรมร่วมกันในสังคมมาก่อน เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุก็จะมีกิจกรรมเช่นเดิมต่อไปอีก และบุคคลใดที่เคยมีความเป็นอยู่อย่างสงบ สันโดษ ไม่มีบทบาทอะไรในสังคมมาก ก็อาจแยกตัวออกจากสังคมเมื่ออายุมากขึ้น โดยเฉพาะบุคคลที่มีสุขภาพร่างกายและจิตใจไม่แข็งแรงอาจไม่เข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ เลยก็เป็นได้ ทฤษฎีนี้เป็นการสะท้อนของบุคลิกภาพของแต่ละคนโดยสะท้อนให้เห็นว่าแต่ละคนมีลักษณะนิสัย การตัดสินใจ อารมณ์และความพอใจเป็นอย่างไรในช่วงชีวิตที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าการที่ผู้สูงอายุจะมีความสุขและมีกิจกรรมร่วมกันนั้น ขึ้นกับบุคลิกภาพและแบบแผนของชีวิตของแต่ละคน เช่น ผู้สูงอายุที่ชอบกิจกรรมร่วมกันในสังคมก็จะมีกิจกรรมเหมือนเดิมเมื่อมีอายุเพิ่มขึ้น ส่วนผู้สูงอายุที่ชอบสันโดษไม่เคยมีบทบาทในสังคมมาก่อน ก็ย่อมจะแยกตัวออกจากสังคมเมื่ออายุมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพและจิตสังคม เป็นกระบวนการของความสูงอายุซึ่งเกี่ยวข้องและเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน ฉะนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ควรจะทราบถึงการเปลี่ยนแปลง และสามารถประเมินปัญหาทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม เพื่อนำมาวางแผนในการดูแลและให้บริการแก่ผู้สูงอายุ เช่น การให้บริการผู้สูงอายุเกี่ยวกับที่พักพิง จัดคลินิกพักพิง จัดคลินิกผู้สูงอายุ ฉะนั้นพยาบาลเป็นผู้หนึ่งที่จะมีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ผู้สูงอายุ โดยการวางแผนในการจัดกิจกรรมและการให้การพยาบาลผู้สูงอายุประสิทธิภาพ จึงควรจะมีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีความสูงอายุดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

จะเห็นได้ว่าทฤษฎีความสูงอายุนั้นอาจสรุปได้เป็นทฤษฎีการถูกกำหนด (Programmed Change Theories) คือการเปลี่ยนแปลงตลอดช่วงชีวิตได้ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าในยีน และทฤษฎีการถูกทำลาย (Random Damage, Unprogrammed Theories) คือส่วนของร่างกายค่อย ๆ ถูกทำลายจากสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามยังไม่มีทฤษฎีหนึ่งทฤษฎีใด ที่สามารถอธิบายความสูงอายุได้ครอบคลุมทั้งหมด ความสูงอายุเป็นหลาย ๆ กระบวนการที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน ความรู้จาก

ศาสตร์เพียงสาขาใดสาขาหนึ่ง ไม่อาจอธิบายกระบวนการสูงอายุได้อย่างสมบูรณ์ รวมทั้งกระบวนการสูงอายุมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับปัจจัยภายในและภายนอกของร่างกายด้วย

2.1.2 แนวคิดส่วนประสมการตลาด (Marketing's Mix หรือ 4Ps)

อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2540) ได้อธิบายไว้ว่าแนวคิดส่วนประสมการตลาด (Marketing's Mix หรือ 4Ps) ใช้เครื่องมือในการศึกษาความเป็นไปได้ทางการตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดเป้าหมาย ส่วนประสมทางการตลาดจะประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) การจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ตลอดจนสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในการดำเนินธุรกิจและปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อการดำเนินธุรกิจ

2.1.3 แนวคิดด้านเทคนิค (Technical)

ชัยยศ สันตวงษ์ (2536) ได้กล่าวไว้ว่า การวิเคราะห์เทคนิคเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ บางกรณีลำดับการศึกษาเทคนิคอาจมาก่อนการศึกษาตลาดก็ได้ ขึ้นอยู่กับการเสาะหาโครงการว่าถือตลาดเป็นเกณฑ์ หรือถือผลิตภัณฑ์เป็นเกณฑ์ หากถือผลิตภัณฑ์เป็นเกณฑ์ การวิเคราะห์เทคนิคจะกระทำเป็นลำดับแรก แต่ถ้าหากถือตลาดเป็นเกณฑ์ การวิเคราะห์ตลาดก็จะกระทำเป็นลำดับแรก อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์การเงินควรจะกระทำเป็นลำดับสุดท้าย เพราะต้องอาศัยข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ตลาด และเทคนิคมาใช้ประกอบการประเมินและตัดสินใจลงทุน

จุดมุ่งหมายหลักของการวิเคราะห์เทคนิคก็เพื่อคาดคะเนต้นทุนด้านเทคนิค คือ เงินลงทุนถาวร ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการผลิต และต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายก่อนเปิดดำเนินการ ซึ่งจัดทำเป็นแผนการผลิตนำมาประกอบกับแผนการขายที่ได้มาจากการวิเคราะห์ตลาด เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ด้านการเงินถึงความสามารถในการทำกำไร การศึกษาด้านเทคนิคได้กล่าวไว้โดยละเอียดก็เพื่อให้การคาดคะเนต้นทุนเป็นไปอย่างถูกต้อง แน่นอนและนำไปใช้ในการตัดสินใจโดยไม่ผิดพลาด

2.1.4 แนวคิดทางด้านการจัดการ (Management)

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2542) ได้กล่าวถึง การจัดการว่าเป็นกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อมเพื่อบรรลุเป้าหมายที่เลือกสรรไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีหน้าที่ในการวางแผน การจัดการองค์การ การจัดบุคคลเข้าทำงาน การชักนำ และการควบคุมการจัดการเป็นกิจกรรมที่สำคัญในทุกระดับขององค์การ แต่อย่างไรก็ดี ทักษะการจัดการมีมากมายผันแปรไปตามระดับขององค์การ เป้าหมายของผู้บริหารทุกคนคือการสร้างผลกำไร และมีผลผลิต

ซึ่งก็คือเพื่อบรรลุอัตราส่วนระหว่างผลผลิตต่อปีจ้ยนำเข้า ภายในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยพิจารณาจากคุณภาพ การเพิ่มผลผลิต หมายถึง ความมีประสิทธิภาพ (บรรลุวัตถุประสงค์) และควมมีประสิทธิภาพ (การใช้ทรัพยากรต่ำสุด) หน้าที่ของผู้บริหาร ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคคลเข้าทำงาน การชักนำ และการควบคุม

2.1.5 แนวคิดด้านการเงิน (Financial)

ธงชัย สันติวงษ์และชัยยศ สันติวงษ์ (2536) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ทางการบริหารการเงินและการศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินของโครงการลงทุน การเงินและผลตอบแทนเพื่อประกอบการตัดสินใจในการลงทุน ดังนี้

1. การคาดการณ์ถึงความต้องการเงิน (Anticipating financial needs)
2. การจัดหาเงินทุนมา (Acquiring financial resources)
3. การจัดสรรเงินทุนไปในธุรกิจ (Allocating funds in the business)

ถ้าหากได้มีการบริหารหน้าที่หลักทางการเงินทั้ง 3 ประการเป็นอย่างดีแล้วก็ย่อมเป็นที่แน่นอนว่าองค์การธุรกิจนั้น ๆ ก็จะมีสภาพการเงินที่ดีเป็นไปตามเป้าหมายทางการเงินและสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์การธุรกิจ ด้วย

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฐาปนา ฉันทไพศาล (2542) ได้กล่าวไว้ว่าในอดีตการแข่งขันทางธุรกิจไม่รุนแรงมากนักประกอบกับโครงการลงทุนมีขนาดเล็ก ทำให้ผู้ประกอบการจำนวนหนึ่งตัดสินใจลงทุนในโครงการโดยไม่ได้มีการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการก่อนซึ่งอาจเป็นเพราะผู้ประกอบการใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ แต่สำหรับในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารซึ่งมีการแข่งขันทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ค่อนข้างรุนแรง อีกทั้งปัจจัยรอบด้านไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยี ภาวะเศรษฐกิจ ตลอดจนความต้องการของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นการตัดสินใจลงทุนในโครงการไม่ว่าจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่เพียงใด จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาอย่างรอบคอบเสียก่อน โดยที่การศึกษาดังกล่าวนอกจากจะดูที่ความเป็นไปได้ของโครงการแล้วยังต้องพิจารณาในรายละเอียดของการบริหารโครงการในแต่ละด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการตลาด ด้านเทคนิค ด้านการบริหาร ด้านการเงิน เป็นต้น

มะลิวรรณ บุษบงค์ (2544) ได้ศึกษาการปรับตัวทางด้านเศรษฐกิจของผู้สูงอายุที่อยู่ชุมชนเมืองเชียงใหม่ เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สูงอายุ 8 รายพบว่า แบบแผนการดำเนินชีวิตก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของผู้สูงอายุชนชั้นกลางระดับบน กลุ่มนี้รายได้ 20,000 –

50,000 บาทและมีการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีหรือเคยมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง มีการศึกษาสูงและคู่สมรสมีการศึกษาสูง มีการเตรียมตัวอยู่ตลอดเวลา ในด้านเศรษฐกิจมีการจัดสรรการใช้จ่ายเงินมาโดยตลอด โดยผู้สูงอายุมักจะเก็บออมไว้กับธนาคารหรือลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ และหาผลประโยชน์จากการใช้ที่ดิน ส่วนรูปแบบการออมอื่น ๆ เช่น การซื้อพันธบัตรรัฐบาล ประกันชีวิต ส่วนรายจ่ายโดยส่วนมากใช้จ่ายในด้านอาหาร ค่าเลี้ยงดูบุตร ค่าเสื้อผ้า ราคาแพงมียี่ห้อ ค่าน้ำมันรถ และค่าใช้จ่ายทางสังคมอื่น ๆ เป็นต้น ส่วนชนชั้นกลางระดับล่าง มีรายได้ประจำ 8,000 – 20,000 บาท กลุ่มนี้ไม่ได้มีการเตรียมตัวทางสังคมและเศรษฐกิจ เนื่องจากผู้สูงอายุกลุ่มนี้มีการเปลี่ยนแปลงของสถานภาพไม่มากนัก

วรรณนิภา บุญระยอง และคณะ (2544) ได้กล่าวถึงสถานการณ์ผู้สูงอายุทั่วโลกว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลมาจากการลดอัตราการตายและช่วงอายุขัยที่เพิ่มขึ้น จากสถิติการสำรวจขององค์การอนามัยโลกพบว่า ในปี พ.ศ. 2543 มีประชากรผู้สูงอายุถึง 590 ล้านคน พ.ศ. 2568 จะเพิ่มขึ้นเป็น 1,100 ล้านคนของประชากรทั่วโลก สำหรับประเทศไทยเรา จากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2523 – 2558 โดยคณะทำงานประมาณประชากรในคณะกรรมการนโยบายและแผนประชากร ได้ชี้ให้เห็นว่า ผลการเพิ่มอัตราการเกิดในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และการลดอัตราการเกิดในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ได้ทำให้โครงสร้างประชากรของไทยเปลี่ยนจาก “โครงสร้างประชากรวัยเยาว์” มาเป็น “โครงสร้างประชากรวัยชรา” จึงทำให้องค์การทั้งภาครัฐและเอกชนทั่วโลกได้ให้ความสนใจและเล็งเห็นความสำคัญต่อประชากรผู้สูงอายุมากขึ้น

สำหรับประชากรผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2535 พบว่ามีผู้สูงอายุร้อยละ 7.4 ในปี พ.ศ. 2537 เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.8 ต่อมาปี พ.ศ. 2539 เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.4 (รายงานประจำปีสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ 2535, 2537, 2539) และล่าสุดในปี พ.ศ. 2542 ผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่มีเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 8.84 (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ รายงานประจำปี 2542) จากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า จำนวนประชากรผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่สภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบัน ไม่สามารถที่จะรองรับภาระที่กำลังเปลี่ยนแปลงนี้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยาย (Extended family) มาเป็นครอบครัวเดี่ยว (Nucleated family) มากขึ้น โอกาสที่ผู้สูงอายุจะได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัวมีน้อยลง ผู้สูงอายุกำลังเผชิญกับการถูกทอดทิ้งให้อยู่คนเดียวมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ผู้สูงอายุจะต้องสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในระดับหนึ่ง ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุจะต้องคิดวางแผนรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพที่ดีขึ้น

พรรณงาม พรรณเชษฐ์และเจียมจิต แสงสุวรรณ (2544) ได้สรุปบทบาทหน้าที่ของผู้ดูแลผู้สูงอายุออกเป็นแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1. **ให้การดูแล** ซึ่งได้แก่การดูแลผู้สูงอายุให้ได้รับความสุขสบาย ซึ่งผู้ดูแลต้องมีหน้าที่ในการดูแลสิ่งแวดล้อม เช่น จัดข้าวของเครื่องใช้ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด ปลอดภัย รวมทั้งดูแลตัวผู้สูงอายุให้ได้รับความสุขสบายทั้งทางกาย จิต สังคม และจิตวิญญาณ
2. **ให้การช่วยเหลือ** ได้แก่ การช่วยเหลือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อผู้สูงอายุทำไม่ได้ เช่น การป้อนอาหาร การช่วยอุ้ม ยก พยุง เคลื่อนย้าย การทำความสะอาดร่างกาย และการสวมใส่เสื้อผ้า เป็นต้น
3. **ให้การประคับประคอง** เช่น การประคับประคองทางด้านร่างกาย ได้แก่ การดูแลให้ผู้ป่วยได้รับประทานอาหารและน้ำ การสวมใส่เสื้อผ้าที่เหมาะสมตามฤดูกาล เป็นต้น ส่วนการประคับประคองทางด้านจิตใจ เช่น การปลอบโยน ให้กำลังใจ ให้ความรักเมตตา ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ เป็นต้น
4. **ให้การสนับสนุน** เช่น สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองตามความสามารถที่มีอยู่ ให้คำชมเชย ยกย่อง เมื่อผู้สูงอายุทำกิจกรรมได้ หรือทำในสิ่งที่ดีและถูกต้อง จัดสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์ให้ผู้สูงอายุทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยความสะดวกสบายและปลอดภัย
5. **เป็นผู้ประสานงานและเชื่อมโยงระหว่างบุตรหลานและญาติมิตรกับผู้สูงอายุ** รายงาน กิจกรรมที่ทำ และสิ่งที่ผู้สูงอายุเป็นอยู่ให้กับบุตรหลาน หรือผู้ที่รับผิดชอบผู้สูงอายุอย่างถูกต้องครบถ้วน และเมื่อผู้สูงอายุมีปัญหาสามารถติดต่อแจ้งข่าวไปยังบุตรหลาน หรือผู้รับผิดชอบ เพื่อขอความช่วยเหลือได้

โสภิตา ทศพิณิจ (2544) ได้กล่าวถึงการนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ว่าผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อวัยวะหลายอย่างเสื่อมสภาพลงไป ไม่สามารถประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ ทำให้เกิดความเครียด นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังต้องเผชิญกับความเครียดเกี่ยวกับครอบครัว เช่น ลูกหลานไม่สนใจ ลูกหลานไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต หรือช่วยตนเองไม่ได้ หย่าร้าง คู่สมรสตายจาก เป็นต้น ดังนั้นเราจึงควรจัดกิจกรรมนันทนาการ เพื่อเป็นการผ่อนคลายความเครียดให้กับผู้สูงอายุ

กิจกรรมนันทนาการ ต้องมีการกระทำให้เกิดการเคลื่อนไหวของร่างกาย การนอนหรือการนั่งเล่น ไม่ใช่กิจกรรมนันทนาการ เพราะไม่มีการเคลื่อนไหวของร่างกาย การเคลื่อนไหวจะทำให้ร่างกายแข็งแรง สดชื่น คลายความเมื่อยล้า และการทำกิจกรรมจะเป็นการเบี่ยงเบนความสนใจออกไปจากสิ่งทำให้เกิดความเครียด

ผู้สูงอายุต้องมีความสมัครใจ พอใจ เกิดความสนุกสนาน เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ควรทำวันละ 1 – 2 ชั่วโมงในช่วงวันว่างของแต่ละวัน และควรทำเป็นประจำทุกวัน

สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล (2544) กล่าวว่าในสังคมไทยของเราบุคคลส่วนใหญ่ที่เข้าสู่วัยสูงอายุจะอยู่ในฐานะของผู้ให้มากกว่าผู้รับเช่น ให้การอุปการะลูกหลานด้านการเงิน ดูแลอบรมสั่งสอน ให้การดูแลบ้านและอาหารการกิน ตลอดจนเกื้อกูลแก่สมาชิกในครอบครัวยามเจ็บป่วย เป็นต้น ในขณะที่เดียวกัน ครอบครัวและเครือญาติย่อมจะต้องปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตจากเดิมไปสู่การให้เกื้อกูลดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานะพึ่งพาความพร้อมของครอบครัวและญาติ ตลอดจนแรงกดดันจากสภาพสังคม เป็นปัจจัยสำคัญของคุณภาพในการดูแลและโอกาสของความล้มเหลวในการเกื้อกูลดูแลผู้สูงอายุเหล่านี้

ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีระบบหรือหลักประกันในการสนับสนุนให้ทุกคนในสังคมที่ก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุจะสามารถดำรงอยู่โดยปราศจากสถานะพึ่งพา และมีคุณภาพให้นานที่สุดและในการสนับสนุนครอบครัวและชุมชนให้สามารถเกื้อกูลดูแลอย่างมีคุณภาพแก่ผู้สูงอายุ ระบบหรือหลักประกันสุขภาพสำหรับระบบการเข้าสู่วัยสูงอายุ จะต้องครอบคลุมการเตรียมความพร้อมตั้งแต่วัยต้น แนวทางหลักของการสร้างหลักประกันสำหรับผู้สูงอายุมิดังนี้

การเตรียมความพร้อมสำหรับผู้สูงอายุที่มีคุณภาพตั้งแต่ในวัยต้นของชีวิต จะเน้นไปที่กระบวนการให้ศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบแก่สมาชิกทุกคนในสังคม ได้แก่ เรื่องการเปลี่ยนแปลงตามวัย บทบาทของผู้สูงอายุ ปัญหาที่เกิดขึ้นในวัยสูงอายุ ความจำเป็นในการเตรียมพร้อมทั้งในด้านการสร้างเสริมสุขภาพ การสะสมรายได้เงินออม การพัฒนาทักษะในการทำงาน การสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและการสร้างความพร้อมด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การสร้างทัศนคติที่ดีของการอยู่ร่วมกันและการเกื้อกูลต่อผู้สูงอายุ ระบบและมาตรการต่าง ๆ สำหรับวัยสูงอายุของประเทศไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคตจะมุ่งไปที่แนวทางนี้เป็นลำดับแรก

1. การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุให้ดำรงอยู่ในวัยสูงอายุอย่างมีคุณภาพควบคู่กับการพัฒนาของสังคมอย่างต่อเนื่อง จะเน้นที่การส่งเสริมและการสนับสนุนศักยภาพของบุคคลในวัยสูงอายุให้เป็นผู้มีคุณภาพ กระฉับกระเฉง และเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสังคม ได้แก่ การส่งเสริมกิจกรรมสุขภาพและป้องกันโรค การพัฒนาและการเปิดโอกาสในการทำงานตลอดจนการเป็นอาสาสมัครแก่ส่วนรวม การสนับสนุนกิจกรรมและเครือข่ายของผู้สูงอายุ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน และเผยแพร่ประสบการณ์ การสร้างหลักประกันรายได้และที่อยู่อาศัย การให้หลักประกันด้านการรักษาพยาบาล การสนับสนุนความสามารถในการเดินทางและสื่อสาร การส่งเสริมการเรียนรู้และการรับรู้ข่าวสาร ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัว ชุมชน องค์กรและธุรกิจต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมในการเอื้อให้ผู้สูงอายุเข้ามามี

ส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจทั้งที่อยู่ในครัวเรือน ชุมชน หรือสถานประกอบการต่าง ๆ

2. การสนับสนุนและเกื้อกูลให้ผู้สูงอายุที่ผ่านเข้าสู่ระยะพึ่งพา สามารถดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณภาพ หมายถึง ระบบหรือหลักประกันที่ให้การสนับสนุนหรือเกื้อกูลให้ผู้สูงอายุที่อยู่ในระยะพึ่งพาสามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับครอบครัวอย่างมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และมีคุณภาพสมเหตุสมผล และในกรณีที่ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนได้จะต้องมีการบริการรองรับที่มีคุณภาพ ได้แก่ การส่งเสริมและการสนับสนุนให้ครอบครัว และชุมชนสามารถดูแลเกื้อหนุนให้ผู้สูงอายุที่อยู่สภาวะพึ่งพาดำรงอยู่กับครอบครัว และชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง การสร้างระบบบริการในชุมชนที่เหมาะสม การจัดตั้งสถานบริการด้านสุขภาพทั้งในระยะเฉียบพลัน และระยะเรื้อรังที่เหมาะสมและเพียงพอแก่ความต้องการแก่ผู้ที่มีความจำเป็น และการบริการด้านที่อยู่อาศัย

นอกจากจะพิจารณาหลักประกันในวัยสูงอายุตามแนวทางหลักทั้งสามแล้ว ยังต้องพิจารณาหลักประกันในมิติอื่น ๆ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในวัยสูงอายุดังต่อไปนี้

1. หลักประกันด้านสุขภาพ ทุกคนในสังคมควรได้รับหลักประกันทั้งในด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และรักษาฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องตั้งแต่วัยต้น เพื่อให้มีโอกาสที่จะดำรงอยู่ในสถานะที่ดีแห่งสุขภาพให้นานที่สุดเมื่อต้องผ่านเข้าสู่วัยสูงอายุ โดยให้อยู่ในสถานพึ่งพาให้สั้นที่สุด

2. หลักประกันด้านการเงิน ทุกคนในสังคมต้องได้รับหลักประกันด้านการเงินที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ แต่มีประชากรจำนวนหนึ่งที่ไม่สามารถสร้างหลักประกันที่เพียงพอได้ ด้วยเหตุนี้ทุกคนในสังคม ควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเตรียมความพร้อมด้านการเงินสำหรับวัยผู้สูงอายุ และเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุก็ยังคงควรได้รับโอกาสพัฒนาให้สามารถประกอบอาชีพรายได้ หรือได้รับการเกื้อหนุนในกรณีที่ขาดส่นและไม่สามารถยังชีพได้ดี

3. หลักประกันด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ผู้สูงอายุทุกคนย่อมมุ่งหวังที่จะอยู่อาศัยในบ้านในชุมชนของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับครอบครัว ความสามารถในการจัดหาที่อยู่อาศัยตั้งแต่ในวัยต้นและการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวเป็นการสร้างหลักประกันที่ดีอย่างไรก็ตามการเกื้อหนุนและการเอื้อ โอกาสในการมีที่พักอาศัยที่เหมาะสมแก่บุคคลที่ไม่สามารถมีหลักประกันด้านนี้เป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนั้นสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตร ทั้งภายในและภายนอกบ้าน ยังเป็นปัจจัยสำคัญของการอยู่อาศัยของคนวัยนี้ ไม่ว่าจะเป็นด้านมลภาวะ ความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุและการหกล้ม ตลอดจนการเอื้อให้ผู้สูงอายุที่ทุพพลภาพสามารถช่วยเหลือตนเองได้หรือดำรงอยู่ในบ้านและชุมชนอย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี

4. หลักประกันด้านผู้ดูแล ในบั้นปลายชีวิตมนุษย์เกือบทุกคนต้องการผู้ดูแลโดยเฉพาะในยามเจ็บป่วยฉับพลันและในระยะที่อยู่ในสภาพทุพพลภาพและพึ่งพา ดังนั้นผู้สูงอายุและบุคคลที่เข้าสู่วัยสูงอายุจึงควรเตรียมหนทางที่จะมีผู้ดูแลที่ตนต้องการ หรือการเตรียมการเข้าใช้บริการต่าง ๆ เช่น บ้านพักคนชรา บ้านพักสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งสังคมและรัฐจำเป็นต้องสนับสนุนและสร้างหลักประกันด้านนี้แก่สมาชิกในสังคม

5. หลักประกันด้านความปลอดภัยและสิทธิมนุษยชน ผู้สูงอายุทุกคนปรารถนาที่จะดำรงอยู่อย่างปลอดภัย มีศักดิ์ศรี และไม่ได้รับการเอาเปรียบหรือได้รับการปฏิบัติโดยมิชอบจากบุคคลรอบข้าง แต่หลักประกันนี้มักได้รับการมองข้ามจากสังคม ทั้งที่เป็นหลักประกันที่สำคัญยิ่งแห่งการเป็นมนุษย์ การสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ การรณรงค์ถึงคุณค่าของผู้สูงวัย รวมทั้งการออกกฎหมาย เพื่อการคุ้มครองสิทธิเป็นกลไกสำคัญในการสร้างหลักประกัน

6. หลักประกันด้านการเข้าถึงข้อมูลและการสื่อสาร เพื่อที่จะให้เกิดความเป็นธรรมและเพื่อเป็นการให้โอกาสในการดำรงชีวิตเพื่อการพัฒนาหรือการเข้าถึงบริการหรือการเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นจึงได้รับการจัดว่าเป็นหลักประกันที่สำคัญของคนวัยนี้ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูล ข่าวสารด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ การจ้างงาน การศึกษา การพัฒนาทักษะหรือแม้แต่ด้านการเมือง ทั้งนี้ครอบคลุมถึงข้อมูลข่าวสารจากการอบรม จัดหมาย หนังสือพิมพ์ และสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือแม้แต่ทางเครือข่ายสารสนเทศ

บรรลุ สิริพานิช (2545) กล่าวว่าทุกคนเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ ความว่องไวย่อมลดลง ประสาทสัมผัสและการตอบโต้สิ่งเร้าจะช้าลง การทรงตัว การได้ยิน การมองเห็น จะมีประสิทธิภาพลดลงทั้งนั้น มากไปกว่านั้นอาจมีความพิการบางอย่างเกิดขึ้นแทน กระดูกจะเปราะขึ้น บาดแผลฟกช้ำต่าง ๆ จะหายช้ากว่าปรกติ อุบัติเหตุมักเกิดขึ้นในช่วงนี้มากกว่าและรุนแรงกว่า การพักผ่อนก็ใช้เวลานาน ดังนั้นต้องจำไว้ว่า การป้องกันไว้ก่อนเป็นดีที่สุด ซึ่งความจริงการป้องกันอุบัติเหตุเป็นเรื่องสำคัญสำหรับทุกช่วงอายุ แต่สำหรับผู้สูงอายุยิ่งมีความสำคัญมากขึ้น และมีข้อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันหกล้มซึ่งพบบ่อยในผู้สูงอายุดังนี้คือ

- เฟอร์นิเจอร์ในบ้านที่กีดขวางทางเดิน หรือเฟอร์นิเจอร์ที่ไม่มั่นคง เวลาจับเพื่อพยุงตัวจะทำให้หกล้มได้
- สายไฟจากปลั๊กไฟ หรือสวิตช์ไฟต่าง ๆ อยู่ยวบบนพื้น เพราะอาจจะสะดุดหกล้มได้
- ไม่ควรมีธรณีประตู ถ้าจำเป็นต้องมีก็ควรทาสีให้เห็นชัดเจน

- แสงไฟในที่ต่าง ๆ ต้องสว่างพอ โดยเฉพาะทางเดินและบันได สวิตช์ไฟต้องอยู่ใกล้ ๆ ควรมีสวิตช์ไฟที่ส่วนบนสุดและล่างสุดของบันได และสวิตช์ที่ข้างประตูทุกห้อง
- เตียงนอนควรตั้งอยู่ในที่ที่จะไปถึงได้โดยสะดวกในความมืด
- พื้นห้องไม่ว่าจะเป็นห้องนอน ห้องครัว ห้องรับแขก ให้หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ลื่น
- ต้องแน่ใจว่าเสื้อหรือพรมเช็ดเท้าไม่ลื่น และขอบไม่สูงเกินไป เพราะจะทำให้สะดุด
- ราวบันไดจะต้องติดตั้งอย่างมั่นคง ถ้าเป็นไปได้ควรมีราวบันไดทั้ง 2 ข้าง
- บันไดที่เตี้ย ๆ ควรเปลี่ยนเป็นทางลาด โดยเฉพาะบันไดที่ชัน
- ถ้าพื้นปูด้วยพรมหรือเสื่อให้แน่ใจว่าจะไม่สะดุด
- ห้องน้ำเป็นที่ผู้สูงอายุลื่นหกล้มกันมาก ต้องวางพรมหรือวัสดุกันลื่นในอ่างน้ำหรือบนพื้นที่อาบน้ำ มีราวจับข้างอ่างอาบน้ำหรือข้างห้องน้ำ
- หิ้งไม่ควรสูงเกินไปจนเอื้อมไม่ถึง อย่าเก็บของหนักบนหิ้งสูง

บุญศรี นุเกตุ (2545) ได้กล่าวถึงบทบาทของพยาบาลในการดูแลผู้สูงอายุ ว่าจากการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนผู้สูงอายุในปัจจุบัน ส่งเสริมให้รัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ให้ความสำคัญในประชากรกลุ่มนี้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะบริการด้านสุขภาพอนามัย

โดยทั่วไปการจัดบริการด้านสุขภาพอนามัยสำหรับผู้สูงอายุ จะมุ่งเน้นแก้ปัญหาและสนองความต้องการของผู้สูงอายุทุกภาวะสุขภาพ โดยมีเป้าหมายคือการมีสุขภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีจะสามารถดูแลตนเองได้เป็นอย่างดี แต่ยังคงมีความจำเป็นที่จะได้รับการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันความเจ็บป่วย เพื่อดำรงภาวะสุขภาพที่ดีไว้ บริการที่จัดให้ผู้สูงอายุในกลุ่มนี้ จะครอบคลุมการให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวต่าง ๆ การสนับสนุนส่งเสริม ชี้นำในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม บริการต่าง ๆ เหล่านี้สามารถดำเนินการทั้งในสถานบริการและในชุมชน ผู้สูงอายุจึงมีหลักประกันที่มั่นคงกว่าเดิมที่จะได้รับบริการด้านสุขภาพอนามัย เทียบเท่ากับประชากร กลุ่มอื่น ๆ ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ทำให้ทุกองค์กรต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าคุ้มทุนของบริการ การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ซึ่งสามารถดำเนินการโดยใช้งบประมาณที่น้อยกว่าจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ การดำเนินการส่งเสริมสุขภาพ จะต้องดำเนินการอย่างทั่วถึง ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศ เพื่อให้ผู้สูงอายุซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในเขตชนบท สามารถเข้าถึงบริการได้

นอกจากนี้ในปัจจุบันยังมีแนวคิดของการดูแลปฐมภูมิโดยพยาบาล ซึ่งเป็นบริการระดับแรกสุดที่ให้บริการแก่ประชาชนที่ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย และเป็นการ

บริการบำบัดเบื้องต้นแก่ผู้สูงอายุอีกด้วย จะเห็นได้ว่ายุคของการปฏิรูประบบบริการสุขภาพที่มีการเพิ่มของประชากรผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุม จะไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายได้หากขาดพยาบาล จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้กำหนดนโยบายจะต้องเข้าใจถึงบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของพยาบาลที่เพิ่มขึ้น

นงลักษณ์ อิศระญาณพงศ์ (2547) ได้ศึกษาพบว่าปัจจัยต่าง ๆ ตามแนวคิดส่วนประสมทางการตลาดบริการมีผลต่อความต้องการฟ้านักระยะยาว ดังนี้

ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ พบว่าความสำคัญของความต้องการต่อปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ในการฟ้านักระยะยาว ได้แก่ บริการทำความสะอาดห้องพัก การปฐมพยาบาลเบื้องต้น และสระว่ายน้ำ/สนามเทนนิส รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมระหว่างการฟ้านักระยะยาว และบริการทางการแพทย์มากกว่าด้านอื่น ๆ

ปัจจัยด้านราคา พบว่าความสำคัญของความต้องการต่อปัจจัยด้านราคาในการฟ้านักระยะยาว ได้แก่ วิธีชำระค่าบริการที่สะดวก และสามารถชำระได้หลายรูปแบบ รองลงมา ได้แก่ ราคาขึ้นอยู่กับฤดูกาลท่องเที่ยว และสามารถชำระค่าบริการเป็นงวด ๆ ได้ ตามลำดับ

ปัจจัยด้านสถานที่ พบว่าความสำคัญของความต้องการต่อปัจจัยด้านสถานที่ในการฟ้านักระยะยาว ได้แก่ ห้องพัก และบริเวณโดยรอบสะอาด รองลงมาได้แก่ การเดินทางสะดวกสบาย และสถานที่ตั้งของที่พักรู้สึกง่าย มากกว่าด้านอื่น ๆ

ปัจจัยด้านบริการด้านต่าง ๆ ในบริเวณใกล้เคียง พบว่าความสำคัญของความต้องการต่อปัจจัยด้านบริการด้านต่าง ๆ ในบริเวณใกล้เคียงในการฟ้านักระยะยาว ได้แก่ ธนาคาร รองลงมาได้แก่ บริการขนส่งมวลชนในพื้นที่ และโรงพยาบาล มากกว่าด้านอื่น ๆ

ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่าความสำคัญของความต้องการต่อปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดในการฟ้านักระยะยาว ได้แก่ ลงโฆษณาในหนังสือท่องเที่ยว รองลงมา ได้แก่ มีการให้ส่วนลด และจัดทำแพคเกจทัวร์พิเศษเพื่อส่งเสริมการขาย มากกว่าด้านอื่น ๆ

ปัจจัยด้านบุคลากรผู้ให้บริการ พบว่าความสำคัญของความต้องการต่อปัจจัยด้านบุคลากรผู้ให้บริการในการฟ้านักระยะยาว ได้แก่ สามารถติดต่อสื่อสารเข้าใจ รองลงมา ได้แก่ อธิบายดี สุภาพ เป็นกันเอง และมีความรู้ความเข้าใจในการให้บริการ มากกว่าด้านอื่น ๆ

ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่าความสำคัญของความต้องการต่อปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพในการฟ้านักระยะยาว ได้แก่ มีสถานที่โดยรอบร่มรื่น มีต้นไม้ให้ความร่มเย็น รองลงมา ได้แก่ อยู่ท่ามกลางธรรมชาติ และมีการจัดตกแต่งสถานที่ทันสมัย มากกว่าด้านอื่น ๆ

ปัจจัยด้านกระบวนการบริการ พบว่าความสำคัญของความต้องการต่อปัจจัยด้านกระบวนการบริการในการฟ้านักระยะยาว ได้แก่ มีการแบ่งงานที่ให้บริการด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจน

รองลงมา ได้แก่ให้บริการที่ถูกต้องตรงกับความต้องการของลูกค้า และมีจำนวนพนักงานที่ให้บริการเพียงพอกับจำนวนลูกค้า มากกว่าด้านอื่น ๆ

โศภภาพรณ รัตน์ย (2548) ได้ศึกษาค้นคว้าถึงเรื่องความปลอดภัยในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ โดยได้กล่าวถึงที่พำนักพักพิงในบั้นปลายของชีวิตของผู้สูงอายุ ไว้ว่า วันใดที่ผู้สูงอายุจะต้องอยู่เพียงลำพังขึ้นมา อาจถึงเวลาต้องคิดไตร่ตรองว่าจะอยู่ตามลำพังต่อไปที่บ้านหลังเดิม ซึ่งห่างไกลจากลูกหลาน หรือจะย้ายไปอยู่ที่สะดวกมากขึ้น หรือย้ายไปอยู่ร่วมกับคนในวัยเดียวกัน เพื่อเข้าสังคม มีกิจกรรมให้ทำไม่เหงา หรือหาที่พำนักเดิมเพื่อดูแลสะดวกง่ายดายมากขึ้น หรือรับคำชวนไปอยู่กับลูกช่วยเลี้ยงหลานดูแลบ้านให้ ทางเลือกอันใดย่อมเป็นการตัดสินใจของผู้สูงอายุเอง ทางเลือกแรกที่ผู้สูงอายุมักจะทำคือ อยู่บ้านของตนเองต่อไป เนื่องจากอยู่มานาน คิดบ้านไม่อยากจะไปไหน แลมสะสมสมบัติไว้มากมาย ไม่รู้จะขนไปไหน ทางเลือกประการที่สองคือ ไปอยู่บ้านลูก ซึ่งแน่นอนว่าลูกย่อมเต็มอกเต็มใจที่จะได้ดูแลบุพการีของตนเป็นการตอบแทนบุญคุณ ส่วนทางเลือกที่สาม ซึ่งเหมาะกับผู้สูงอายุที่รักอิสระ ไม่อยากรบกวนใคร คือการพำนักที่สถานพักพิงสำหรับคนชรา ซึ่งมีให้เลือกตามอัธยาศัย โดยปัจจุบันมีสถานบริการของเอกชนเปิดบริการหลายแห่ง ควรพิจารณาเลือกสถานที่ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับเขตที่พำนักของลูกหลาน เพื่อไปมาหาสู่เยี่ยมเยียนกันได้สะดวก พึงสำรวจดูความสะอาดของสถานที่ กฎระเบียบและการทำกิจกรรมต่าง ๆ การมีแพทย์หรือพยาบาลประจำเพื่อดูแลสุขภาพให้ เป็นต้น ในกรณีนี้ขอให้คิดถึงความต้องการของผู้สูงอายุเป็นหลัก ผู้สูงอายุอาจมีความสุขกว่าถ้าได้อยู่กับกลุ่มคนวัยเดียวกัน ทำกิจกรรมคล้ายกันมากกว่าอยู่กับลูกซึ่งกำลังวุ่นวายกับการเลี้ยงดูครอบครัวตนเอง